

LES ACTITUDS I LA SEVA MESURA: LES ESCALES

*Antoni Ruiz Bueno
2018*

Per mesurar actituds existeixen una multitud de procediments (tècniques) entre les que podem destacar les següents:

- L'observació

- L'entrevista

- Diaris personals

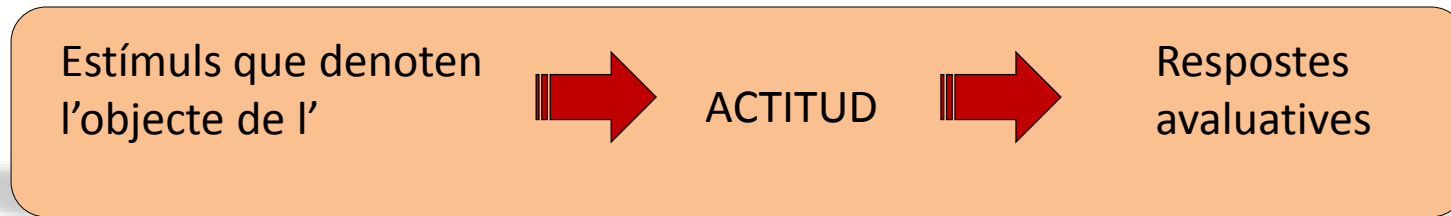
- Anàlisi de qualsevol material o producte generat per una persona u grup.

- Però la més utilitzada i estesa són les escales d'actitud.

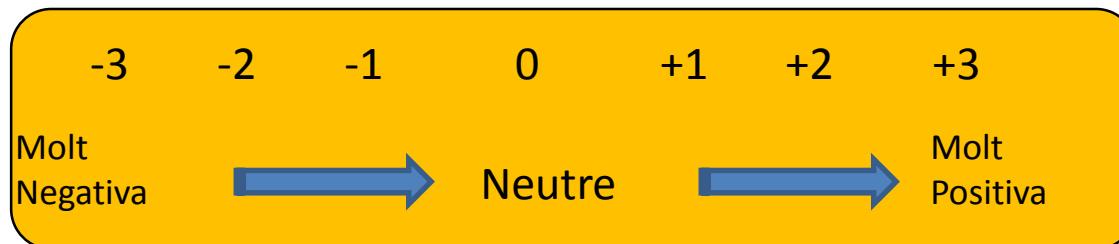
La primera pregunta que ens podem fer, en aquest moment és, però que és una actitud i quines característiques té ?

ACTITUD

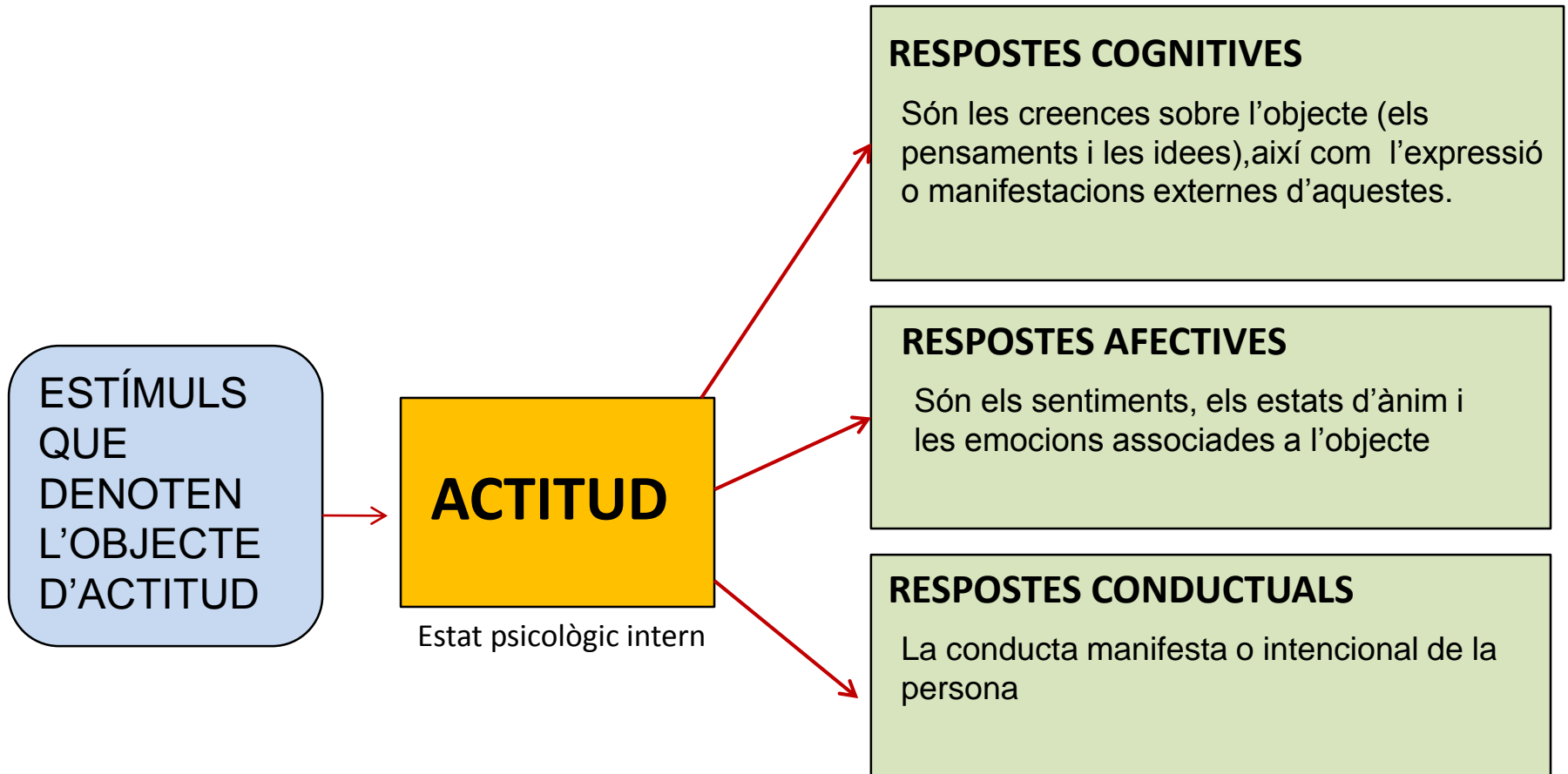
Judici valoratiu d'un objecte (un assumpte, una conducta, una persona, un tema etc..) concret amb cert grau de favorabilitat o desfavorabilitat.

Continu actitudinal

Respostes a través de les quals es manifesta l'actitud

Exemple: La Susanna té una actitud positiva cap en Jordi .

“Ja que va pensar que era honest i amistós (Creença), es va sentir molt atreta per ell (Afecte) , pel fet que es va prendre molt de temps per explicar-li un tema de classe (Conducta)”.

En moltes ocasions s'ha suposat que les coses existeixen perquè podem proporcionar una definició d'aquestes. Però hi ha altre argument que es sol esgrimir sobre l'anàlisi de les actituds "les actituds les podem mesurar" (títol article de Thurstone de 1928) és a partir de les hores que el problema de les actituds ha estat íntimament lligat a la seva mesura.

Thurstone , considerava l'opinió com l'expressió verbal de l'actitud. No tenim accés directe sobre ella, però l'opinió verbal expressada per els subjectes ens pot servir com a indicador de l'actitud.

D'aquesta manera, si obtenim un índex de mesura que expressa l'acceptació o rebuig de les opinions de les persones estem obtenim, indirectament, una mesura de les actituds, independentment del que aquestes persones senten en realitat o de les seves accions.

(Elejabarrieta, 1993)

Amb les escales d'actitud, per tant, si considerem la definició general de l'actitud, dels seus 3 components ens hem quedat tant sols amb 1, ja que al poder obtenir, mitjançant la verbalització de l'actitud, ens quedem amb el component afectiu (grau de favorabilitat sobre l'actitud que estem mesurant).

Respecte a l'intensitat de l'actitud moltes vegades hi ha una tendència a considerar que les assignacions numèriques que fa una persona sobre una escala d'actitud com índex d'intensitat, això no es possible amb els instruments usualment utilitzats amb les escales d'actitud.

Per poder tenir la intensitat d'actitud hauríem d'estudiar les seves reaccions fisiològiques i no pas les respostes verbals.

Les escales per mesurar les actituds

Totes les escales d'actitud presenten unes característiques comunes com són:

.- Són unes tècniques que ens permeten obtenir informació la forma de la quals està en certa mesura estandarditzada (la forma de preguntar).

.- Permeten situar allò que avaluem en algun punt d'un continu i d'aquesta manera obtenir respostes quantitatives (medició d'avaluació).

.- Les escales utilitzen enunciats o proposicions , és a dir, si suposem que l'actitud es pot mesurar, per tant les persones les trobarem ordenades segons el grau d'acord o desacord sobre les afirmacions que li presentem.

Exemples:

Un home que no creu en cap causa, no ha viscut realment

Els policies estan sempre on se'ls necessita.

El divorci és vergonyós.

Fes als demás allò que no vulguis que et facin.

Sento llàstima per les persones que es suïcidem.

Els polítics són tots uns corruptes.

Tipus d'escales més utilitzades

Diferencials (tipus Thuerstone):

Els ítems o preguntes tenen un valor escalar, de tal manera que la persona , únicament escull aquells amb els que està d'acord i que corresponen a la seva actitud d'allò que es mesura.
Són fàcils d'aplicar i puntuar. El procés de construcció es molt laboriós (són necessaris molts de jutges per assignar els valors escalars als ítems.

Additives o Sumatives (tipus Likert):

Els ítems son judicis als que la persona ha de respondre si està d'acord en desacord. La puntuació total és la suma de tots els ítems
Aquestes escales són "fàcils" de construir i administrar. No són necessaris els jutges. L' informació que aporten es molt més acurada, ja que permet obtenir el grau d'actitud.

Acumulatives (tipus Guttman):

Són escales en les que el subjecte mostra el seu acord o desacord. Però amb la particularitat de que els ítems estan relacionats uns amb els altres. Per exemple, si contesta favorablement a l'ítem-2 se suposa que també contesta favorablement a l'ítem-1.

De diferencial semàntic (Osgood et al:)

En els seus orígens es tractava d'una escala genèrica per mesurar la significació dels objectes (Osgood,Suci i Tannenbaun, 1976). De fet no s'utilitza amb la finalitat original sinó com una alternativa a les escales d'actitud i sobre tot a les escales tipus Likert. En aquestes escales es demana a la persona que valori un objecte sobre una sèrie d'adjectius en forma bipolar (bo – dolent). Són fàcils de construir i administrar

Escales de distància

Són en realitat escales sumatives que permeten obtenir distàncies d'interval entre objectes avaluats. Les seves possibilitats són dos, 1.- Utilització unipolar del diferencial semàntic i 2.- escala sumativa d'avaluacions independents . Proporciona avaluacions de caràcter afectiu però a més a més d'imatges, percepcions, atribucions etc.)

Les preguntes en les escales d'actitud: Suggestències per la seva formulació

- 1.- Assegurar-se que l'objecte d'actitud està clarament especificat.
- 2.- Pensar sempre en introduir una categoria central, mediana o d'indiferència. Encara que es pensi que si no s'introdueix, força a les persones a inclinar-se en un sentit o altre, en realitat el resultat mostren que no hi ha diferències en aquest sentit.
- 3.- Evitar “les preguntes amb dos elements (idees)”, generalment introdueixen dos preguntes i no una.
- 4.- Cada pregunta ha de contenir un únic judici.
- 5.- Evitar les afirmacions amb una doble negació. Així com, els adjectius poc precisos i difícils d'entendre per part de les persones a les quals va dirigida.
- 6.- El llenguatge ha de ser sempre clar, precís i directe.
- 7.- Les proves pilot o pre-test són molt aconsellable fer-les sempre que es proposen noves preguntes d'actitud, per tal de saber com són interpretades de les persones a estudi.
- 8.- Ha d'haver afirmacions o judicis tant en el sentit de favorabilitat com de desfavorabilitat.

Aspectes generals a l'hora de confeccionar una escala d'actitud

Globalment podem dir que per la confecció d'una escala d'actitud, independentment del seu tipus i resumint, presenten les següents etapes:

1.- Definició de l'objecte d'actitudinal:

Es tracta d'especificar de forma molt clara (sense ambigüitat) l'objecte sobre el qual intentarem mesura l'actitud. Podem utilitzar dos sistemes, que recomanen, per donar aquest pas que tanta gent oblida.

a.- presentar una definició que contingui els aspectes més rellevants de l'objecte.

b.- Una vegada donat el pas anterior, definirem quins són els límits de la representació de l'objecte (quins camps).

Exemple:

Vull estudiar l'actitud enfront els exàmens dels estudiants universitaris tant en el camp social, psicològic i ideològic.

2.- Recol·lecció d'una àmplia varietat d'afirmacions (judicis) o enunciats sobre la variable d'actitud a estudiar.

Aquests enunciats els podem obtenir (s'han de recopilar tant els molt favorables com els menys favorables) mitjançant diferents mètodes.

a.- En la literatura que hi hagi sobre el tema.

b.- Amb entrevistes prèvies als possibles enquestats.

c.- La intuïció o enginy de l'investigador.

3.- Determinació de les categories que presentarà l'escala.

Per cadascun dels enunciats va seguit o es presenta una "rating scale", és a dir, una escala d'estimació de l'opinió respecte a l'ítem o l'enunciat presentat.

4.- Administració de l'escala a una mostra representativa

Seria la etapa o fase de la prova pilot de l'escala. Gràcies a aquesta etapa obtindrem la informació necessària per decidir quins ítems poden continuar en l'escala i quins no.

5.- Anàlisi dels ítems.

Segons els tipus d'escala l'anàlisi dels ítems varia, però en les escales, que actualment s'utilitzen més són:

- .- El mètode de grups extrems.
- .- Correlació ítem- test
- .- La prova d'alfa de Crombach.

Determinació de les categories dels ítems.

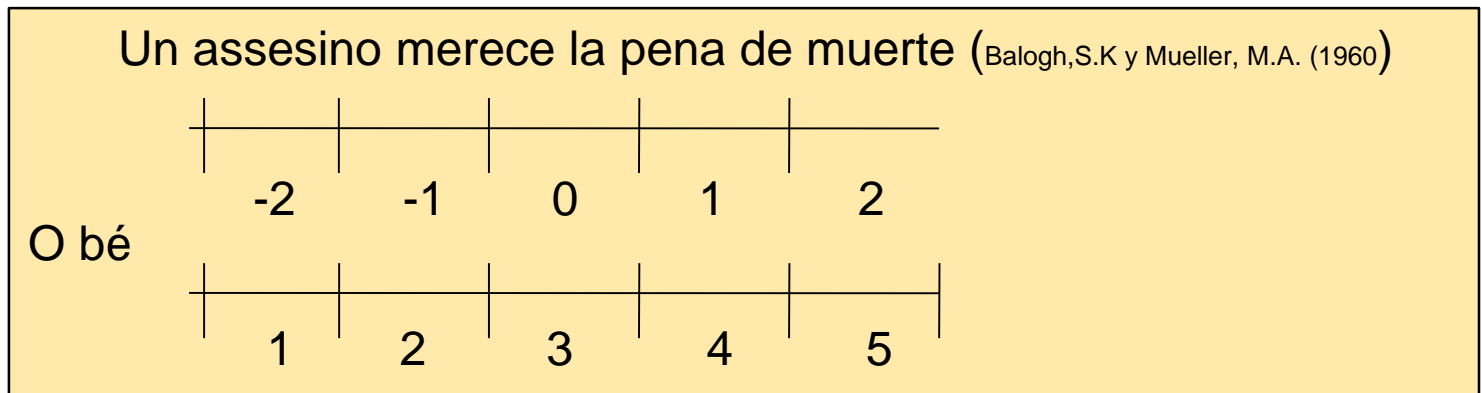
L'enunciat de l'ítem (judici) d'actitud va seguit d'una escala d'estimació que consisteix en una graduació que va des de "totalment d'acord" fins a "totalment en desacord" o millor encara, incloent graus entremetjats.

Les formes de presentació de les graduacions són molt variats, viem-ne algunes:

Forma A: Presenta un valor numèric assignat a cada interval gradual, prèviament s'explica a la persona el significat d'aquests números.

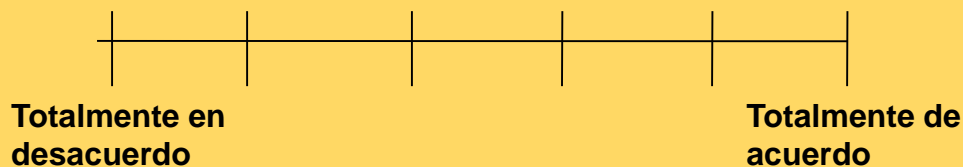
Per cadascuna de les afirmacions vostè ha de marcar amb una X si està:

- 2. Totalment en desacord**
- 1. En desacord**
- 0. Indiferent, indecís, neutre**
- 1. D'acord**
- 2. Totalment d'acord**

Forma B: L'enunciat va seguit d'una escala d'avaluació en la que s'indica el significat dels intervals i la forma en que s'ha de marcar.

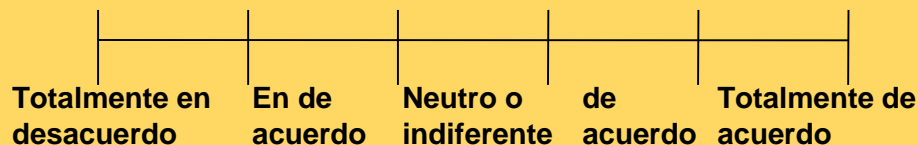
Siento la necesidad de una religión, pero no encuentro lo que quiero en ninguna Iglesia (Thurstone, 1929)

O bé

O bé

Forma C: Sense presentar gràficament l'escala s'ofereix al subjecte lletres o números proporcionant el significat i la forma de respondre.

Aquesta és la forma en que ha de contestar. Per cadascuna de les afirmacions vostè haurà d'indicar si esta:

- A. Totalment en desacord**
- B. En desacord**
- C. Indiferent, indecís, neutre**
- D. D'acord**
- E. Totalment d'acord**

Aquestes lletres sempre significaran el mateix i vostè haurà de encerclar la lletra que millor ajusti la seva opinió.

Cuando la sociedad condena a muerte a un asesino, se muestra tan malvada como él.	A B C D E
La pena de muerte, moralmente, no es ni buena ni mala, es un castigo como cualquier otro	A B C D E

(Balogh, S.K y Mueller, M.A. (1960))

Algunes consideracions sobre l'amplitud de la gradació de l'escala

- .- Quan la població a investigar té un nivell cultural baix el rang de l'escala ha de ser de 5. Ja que els intervals inferior a 5 no es consideren escalars.
- .- Si la població té un nivell cultural alt és aconsellable utilitzar rang superior a 5. És molt habitual utilitzar la gradació de l'escala de 1 a 7
- .- Si bé és cert, que hi ha una tendència a utilitzar els extrems de l'escala amb les etiquetes de “totalment en desacord” i “totalment en desacord”. Molts autor, segons la seva experiència , indiquen que s'obtenen millors distribucions utilitzant l'etiqueta “**Molt**” en lloc de l'etiqueta “ Totalment”

Construcció d'una escala tipus GUTTMAN

- .- Redacció del judicis o preguntes d'actitud (s'aconsella entre 40-50 ítems).
- .- Administració de la prova confeccionada a una mostra de persones.
- .- Elaboració de l'escalograma. Per tal de jerarquitzar els judicis es confecciona una taula o matriu ordenant de forma creixent segons el número de respostes positives (favorables) tant pels judicis com pels subjectes.
- .-Reelaboració de una nova taula, eliminant els judicis amb respostes molt desviades i que alterin la jerarquització.

Construcció d'una escala tipus THURSTONE

- 1.- Una vegada es té la llista completa d'afirmacions o judici sobre l'objecte d'actitud (s'ha de contemplar diferents graus, positius, negatius o neutres)
- 2.- Puntuació de les afirmacions per parts del jutges (50 a 300) en una escala entre 1 i 11 punts, segons es consideri que el judici presenta una actitud negativa, neutra o positiva.
- 3.- Eliminació dels ítems que presenten major dispersió (amb el càlcul de la desviació típica o la desviació semiinterquartílica). Es seleccionen els judicis amb valors més baixos (entre 20 o 22 ítems)
- 4.- Assignació a cada judici d'un valor escalar, calculant la mediana de les puntuacions donades pels jutges.
- 5.- Distribució a l'atzar dels judicis per confeccionar l'escala definitiva.
- 6.- El subjecte ha de senyalar els judicis amb els que està d'acord.

Per a més informació

<http://www.scribd.com/doc/7178066/Eljabarrieta-FJ-e-guez-L>

Construcció d'una escala tipus LIKERT

- 1.- Recopilació o redacció d'ítems o judicis d'actitud que volem mesurar (tant en sentit de favorabilitat com de desfavorabilitat –positius i negatius-)
- 2.- Elaboració de la estructura de l'escala provisional, la qual cosa implica:
 - a.- Redactar les instruccions de com s'ha de respondre a l'escala.
 - b.- Ordenar els ítems a l'atzar
 - c.- Determinar el tipus de escala i les categories de resposta per cadascun dels ítem o judicis. (implica quin model i el nombre d'interval que tindrà).
- 3.- Aplicació de l'escala a una mostra representativa de la població a la qual va dirigida (prova pilot). Amb aquesta prova obtindrem per cada subjecte una puntuació global (que serà la suma de les seves puntuacions a cada ítem de l'escala.). La qual cosa es permet estimar la posició de cadascun dels subjectes en el continu hipotètic d'actitud.

*“La relación monótona. Esto implica, que la probabilidad de que una persona acepte o rechace los enunciados de una escala, mantiene una relación monótona con la posición que la persona ocupa en el continuum hipotético de la actitud. Por relación monótona demos entender el hecho de que la relación entre la aceptación o negación de un elemento, está siempre ligada de forma monótona a la posición que la persona ocupa en la escala. Por forma **monótona debe entenderse que crece o decrece, en función de la favorabilidad o desfavorabilidad.** Lo que, por último implica que es necesario que una cierta cantidad de enunciados hayan sido aprobados para que la medida sea posible.”*

4.- Puntuació global per cadascun dels subjectes.(s'han de col·locar tots els ítems en un sentit , de menys a més. (la qual cosa implica recodificar o reconvertir els ítems desfavorables –negatius- de forma inversa (exemple: si l'escala va de 1 a 7 i l'ítem és negatiu, es canvien els valors (1=7) (2=6) (3=5) (4=4) (5=3) (6=2) (7=1).

Anàlisi dels ítems i fiabilitat:

5.- Selecció dels judicis (ítems) més representatius (hi ha varies tècniques que les veurem a continuació)

6.- Càlcul de la fiabilitat total de l'escala mitjançant alfa de Cronback

Mètodes d'anàlisi dels ítems i l'escala

Amb aquests mètodes el que es tracta és de validar la significació d'un ítem establint una relació entre les notes elementals i les notes globals corresponents.

Per fer aquesta verificació podem recórrer a tres tipus de mètodes:

- .- El mètode de grups extrems
- .- Mètode de correlació ítem-test
- .- La prova alfa de Cronbach.

El mètode de grups extrems

El mateix mètode que hem comentat en les tema de les proves objectives de rendiment.

Les etapes a seguir són les següents:

- .- Escollir els grups a partir de les puntuacions totals obtingudes en l'escala
- .- Crear dos grups a partir de les més altes i les més baixes (quartil 1 i quartil 3).
- .- Comparar cadascun dels ítems en els grups i veure si hi ha no diferències estadísticament significatives. (prova de t de Student-Fisher o bé, si són mostres molt grans Z . Quan la distribució no segueix llei Normal s'utilitzen proves no paramètriques).

EXEMPLE

Estret de F.J Elejabarrieta y L. Iñiguez (1984) Construcción de Escalas de Actitud Tipo Thurstone y Likert. U.A.B

Tomemos como ejemplo dos items de una escala de actitud tipo Likert administrada en la fase escala-piloto, a una muestra de la población constituida por 50 sujetos. En la tabla 1 se encontrarán las puntuaciones globales obtenidas por los sujetos, así como sus respuestas a los items 1 y 2.

Item 1	Item 2	Total	Item 1	Item 2	Total
5	5	110	3	4	60
5	5	110	2	3	50
3	5	110	2	4	40
5	5	1058	3	3	40
5	4	100	3	4	40
5	5	100	3	3	40
4	4	98	3	5	39
4	5	98	3	4	38
5	4	95	1	4	38
5	3	95	3	5	37
4	3	90	1	5	37
3	3	90	4	5	32
5	3	90	3	5	30
3	3	90	2	5	30
5	2	87	1	4	30
3	3	85	1	5	30
2	2	85	2	3	28
3	5	85	2	4	28
2	5	85	1	5	28
3	5	83	1	3	25
3	5	80	2	5	25
4	5	80	3	5	24
3	4	80	1	4	23
5	3	71	1	3	15
3	4	71	1	5	15

Como puede verse los sujetos están ordenados de mayor a menor puntuación obtenida en la escala.

Tabla 1
Respuestas de los sujetos a los items 1 y 2, y puntuaciones totales.

1.- Selecció dels subjectes que formaran part del grup superior i inferior

Para el cuartil superior (Q3):

$$Q3 = P75 = 97.5 - (42 - 37.5)14/11 = \underline{91,77}$$

Para el cuartil inferior (Q1):

$$Q1 = P25 = 41.5 - (23 - 12.5)14/17 = \underline{32,85}$$

De esta manera, el grupo con puntuaciones altas serán los individuos con puntuaciones superiores a **91.77**. y el grupo con puntuaciones bajas, mediante los que obtuvieron puntuaciones inferiores a **32.85**.

Grupo 1 (.)		Grupo 2 (..)	
Item 1	Item 2	Item 1	Item 2
5	5	4	5
5	5	3	5
3	5	2	5
5	5	1	4
5	4	1	5
5	5	2	3
4	4	2	4
4	5	1	5
5	5	1	3
5	3	2	5
		3	5
		1	4
		1	3
		1	5

2.- Càlculs per la pressa de decisió

1.- Compararem en primer lloc les respostes al ítem 1 de les persones del grup superior i del grup inferior.

Para el ítem 1: $X_1 = 4.6$ $X_2 = 1.79$
 $S^2_1 = 0.49$ $S^2_2 = 0.95$

2.- Aceptem, que es compleixen les condicions d'aplicació. Passem doncs a la comparació de les mitjanes, mitjançant la *t* de Student:

3.- Aplicació de la prova de comparació

$$t = \frac{|X_1 - X_2| \sqrt{\frac{S^2_1}{n_1} + \frac{S^2_2}{n_2}}}{\sqrt{\frac{S^2_1}{n_1} + \frac{S^2_2}{n_2}}}$$

$$T(22, 0.05) = 2.496$$

$$T = 5.85 \text{ (teòrica)} \quad 5.85 > 2.406$$

De doncs podem afirmar que el ítem és discriminatiu, ja que trobem diferències estadísticament significatives.

Para el ítem 2: $X_1 = 4.6$ $X_2 = 4.35$
 $S^2_1 = 0.49$ $S^2_2 = 0.71$

Es compleixen les condicions d'aplicació. Passem doncs a realitzar la comparació de les mitjanes:

$$t(22, 0.05) = 2.406$$

$$t = 0.75 \text{ (teòrica)} \quad 0.75 < 2.406$$

Per tant podem considerar que el ítem no és discriminatiu, i el exclurem de l'escala definitiva

El mètode de la correlació ítem - test

És un mètode que més que conèixer la discriminació, serveix per establir la consistència interna dels ítems (fiabilitat) . Podem utilitzar aquest mètode si les dues distribucions (puntuacions elementals i les puntuacions totals) segueixen llei Normal. Si no és el cas, és preferible utilitzar el mètode anterior mitjançant una prova estadística “**no paramètrica**”.

Es tracta de correlacionar les notes globals i les elementals (puntuació total i puntuació a l'ítem per tots el subjectes de la mostra)

Per tant, aplicarem la prova de correlació lineal de Pearson

Seguin amb l'exemple anterior:

La correlació entre el **ítem 1** i les puntuacions globals, aplican la r de Pearson és: **$r_{xy} = 0.76$**

La correlació entre el **ítem 2** i les puntuacions globals, per la seva part, és: **$r_{xz} = 0.08$**

Podem, doncs, prendre la mateixa decisió que en el cas anterior, és a dir, mantenir **l'ítem 1** en l'escala definitiva, i eliminar **l'ítem 2**.

El coeficient de correlació de Pearson en l'SPSS_18

		Item 1	Item 2
Item 1	Correlación de Pearson	1	,438(**)
	Sig. (bilateral)		,000
	N	209	209
Item 2	Correlación de Pearson	,438(**)	1
	Sig. (bilateral)	,000	
	N	209	209

$$r_{(207)} = 0.438; P < 0.001$$

Correlacions. ** La correlació és significativa al nivell 0,01 (bilateral).

$r = 0$	Relació lineal <i>nul·la</i>
$ r = 1$	Relació lineal <i>perfecta</i> : $\left\{ \begin{array}{ll} \text{creixent} & \text{si } r = 1 \\ \text{decreixent} & \text{si } r = -1 \end{array} \right\}$
$0 < r \leq 0.3$	Relació lineal <i>molt feble</i> : $\left\{ \begin{array}{ll} \text{creixent} & \text{si } r > 0 \\ \text{decreixent} & \text{si } r < 0 \end{array} \right\}$
$0.3 < r \leq 0.7$	Relació lineal <i>feble</i> : $\left\{ \begin{array}{ll} \text{creixent} & \text{si } r > 0 \\ \text{decreixent} & \text{si } r < 0 \end{array} \right\}$
$0.7 < r \leq 0.87$	Relació lineal <i>moderada</i> : $\left\{ \begin{array}{ll} \text{creixent} & \text{si } r > 0 \\ \text{decreixent} & \text{si } r < 0 \end{array} \right\}$
$0.87 < r < 1$	Relació lineal <i>forta</i> : $\left\{ \begin{array}{ll} \text{creixent} & \text{si } r > 0 \\ \text{decreixent} & \text{si } r < 0 \end{array} \right\}$

La prova de l'alfa de Cronbach

És una derivació matemàtica de la correlació ítem-test, però a més a més de permetre la discriminació dels ítems aporta un índex de fiabilitat general de l'escala.

Estadísticos de fiabilidad	
Alfa de Cronbach	N de elementos
,716	12

Estadísticos total-elemento				
	Media de la escala si se elimina el elemento	Varianza de la escala si se elimina el elemento	Correlación elemento-total corregida	Alfa de Cronbach si se elimina el elemento
ITEM-1	77,32	45,587	,073	,726
ITEM-2	76,45	41,233	,455	,688
ITEM-3	77,71	42,447	,233	,713
ITEM-4	77,67	39,057	,453	,683
ITEM-5	76,59	43,771	,189	,716
ITEM-6	77,65	41,213	,386	,694
ITEM-7	77,35	35,104	,352	,713
ITEM-8	77,84	37,142	,398	,692
ITEM-9	76,18	41,145	,467	,687
ITEM-10	76,70	39,521	,461	,683
ITEM-11	77,46	41,573	,462	,689
ITEM-12	76,94	39,902	,447	,685

Amb aquest sistema ens permet avaluar quan aporta cada ítem al conjunt de l'escala, és a dir, establir la seva capacitat de discriminació.

Construcció d'una escala tipus DIFERENCIAL SEMÀNTIC

- 1.- Definició de l'objecte d'actitud
- 2.- Preparació d'una llista de adjectius bipolars (veure diapositiva següent).
- 3.- Definir les categories de l'escala que hi haurà entre les pols dels adjectius bipolars
- 4.- Disseny de la presentació de la escala (pot ser numèrica, gràfica o verbal)
- 5.- Administració de l'escala
- 6.- Anàlisi dels ítems (adjectius bipolars). Aquest procediment és idèntic que els que hem utilitzat a les escales tipus Likert (discriminació, fiabilitat, factorització). Hi ha altre procediment d'anàlisi, més descriptiu i suggerent, com és l' utilització del perfils de resposta, tan en grup com individualment.

Algunes desavantatges del diferencials semàntic

- .- La dificultat de les instruccions per poder respondre.
- .- La dificultat de comprensió per part de les persones que han de respondre de forma dicotòmica.
- .- La dificultat de trobar adjectius realment antònims. La recerca d'adjectius pertinents s'enfronta, en general, amb el problema de que els antònims siguin perfectes, cosa que resulta complicada.
- .- Que la bipolaritat impliqui bidimensionalitat. En ocasions l'avaluació sobre un suposat pol, no ha d'implicar l'inversa sobre l'altre, ja que és possible que existeixin dues dimensions.

Ejemplos de pares de adjetivos bipolares

Evaluacion

bueno	malo
completa	incompleta
sociable	insociable
bondadoso	cruel
luminoso	oscuro
agradable	desagradable
limpio	sucio
justo	injusto
sabio	tonto
exitoso	sin éxito
verdadero	falso
honesto	deshonesto
positivo	negativo
dulce	agrio
valioso	despreciable
interesante	aburrido

Potencia

fuerte	débil
duro	suave
pesado	ligero
grueso	delgado
áspero	delicado
masculino	femenino
grande	pequeño
severo	complaciente
constreñido	espacioso

Actividad

activo	pasivo
tenso	relajado
excitable	calmado
impetuoso	tranquilo
rápido	lento
caliente	frio
listo	torpe
trabajador	perazoso

Familiaridad

familiar	no familiar
normal	anormal
claro	confuso
predecible	impredecible
simple	complejo

Miscelaneos

tradicional	progresista
permisiva	restrictiva
autoritaria	democrática
estructurada	desestructurada
formal	informal
flexible	rígido
original	esteriotipada
sistemática	no sistemática
responsable	irresponsable
fácil	difícil
feliz	desgraciada
vacía	llena
abierta	cerrada
rica	pobre
cercana	lejana
profunda	superficial

EL PROFESOR

Vacio	1	2	3	4	5	6	7	Lleno
Rico	1	2	3	4	5	6	7	Pobre
Superficial	1	2	3	4	5	6	7	Profundo
Honesto	1	2	3	4	5	6	7	Deshonesto
Injusto	1	2	3	4	5	6	7	Justo
Agradable	1	2	3	4	5	6	7	Desagradable
Lejano	1	2	3	4	5	6	7	Cercano
Irreal	1	2	3	4	5	6	7	Real
Útil	1	2	3	4	5	6	7	Inútil
Tenso	1	2	3	4	5	6	7	Relajado
Duro	1	2	3	4	5	6	7	Blando
Cruel	1	2	3	4	5	6	7	Bondadoso
Relevante	1	2	3	4	5	6	7	Irrelevante
Falso	1	2	3	4	5	6	7	Verdadero
Luminoso	1	2	3	4	5	6	7	Oscuro
Positivo	1	2	3	4	5	6	7	Negativo
Interesante	1	2	3	4	5	6	7	Aburrido
Bueno	1	2	3	4	5	6	7	Malo
Negativo	1	2	3	4	5	6	7	Positivo

Diferencial semàntic: Perfils gràfics.

Perfil Individual:

Són les puntuacions de cada subjecte a cadascun dels ítems de l'escala.

EL PROFESOR

Diferencial semàntic: Perfils gràfics.

Perfil de grups:
Es calculen a partir de les mitjanes de puntuació dels grups que es considerin.

$$\bar{X}_j = \frac{\sum_{a=1}^N X_{ja}}{N}$$

EL PROFESOR

“Escala de distància”

Són escales sumatives (igual que les de tipus Likert i el diferencial semàntic) ja que permeten obtenir distàncies d'interval entre objectes avaluats.

Les seves possibilitats bàsiques són dos:

1.- Ens permet utilitzar el diferencial semàntic de forma unipolar:

EL PROFESOR							
	Poco			Mucho			
Rico	1	2	3	4	5	6	7
Superficial	1	2	3	4	5	6	7
Honesto	1	2	3	4	5	6	7
Injusto	1	2	3	4	5	6	7
Agradable	1	2	3	4	5	6	7
Lejano	1	2	3	4	5	6	7
Irreal	1	2	3	4	5	6	7
Útil	1	2	3	4	5	6	7

2.- L' utilització com escala sumada d'avaluacions independents

El que s'avalua amb cadascun dels ítems són objectes independents, però per la seva naturalesa , les avaluacions es poden considerar com a part d'un tot.

Exemple (Elejabarrieta, 2005):

Si volguéssim fer una avaluació sobre la percepció que té un determinat col·lectiu respecte al seu coneixement sobre diverses llengües

Descriu el grau en que coneixes cadascuna de les següents llengües:							
	Molt poc			Molt bé			
Català	1	2	3	4	5	6	7
Castellà	1	2	3	4	5	6	7
Anglès	1	2	3	4	5	6	7
Francès	1	2	3	4	5	6	7

Aquest tipus d'escala ens proporciona ,a part d'avaluacions afectives, altres avaluacions com poden ser : imatges, percepcions, atribucions etc.

Un dels seus grans inconvenients és que no funciona gaire bé amb poblacions de baix nivell cultural.

Elejabarrieta, F. (2005). *Material de consulta per a aprendre a preguntar: entrevistes*. [en línia] Generalitat de Catalunya. Escola d'Administració Pública de Catalunya. [Consulta: Marzo de 2009]

http://www.eapc.es/formacio/Generalitat/2005/prl_higiene/professorat/Higiene_preg.pdf.

Elejabarrieta, F. (1993). *El método de encuesta: Técnicas lingüísticas de obtención de información*. Dpt. de Psicología Social. UAB.